

Lovforslagets §§ 1 og 2 og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse imod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ekspropriation til udvidelse af bygningsanlæggene på Finseninstituttets ejendom.

(Lovforslaget (nr. 27) findes i tillæg A. sp. 385, fremsættelsen i tidenden sp. 805).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Karl Max Rasmussen: Det er et kort og såre enkelt lovforslag, der her foreligger. I blot 2 paragraffer foreslås det at give ministeren bemyndigelse til ved en ekspropriation at ophæve eller begrænse nogle mere end 100-årige servitutter, der hviler på Finseninstituttets ejendom såvel som på de øvrige ejendomme i Rosenvængetkvarteret. Servitutterne påbyder bl. a., at bygningerne kun må have 3 etager, og lægger sig derved hindrende i vejen for en længe ønsket og højest påkrævet udvidelse af Finseninstituttet og radiumstationen samt for opførelsen af det færdigprojekterede kræftforskningslaboratorium. I ministerens fremsættelsestale og i bemærkningerne til lovforslaget er der udførligt gjort rede for baggrunden for lovforslaget. Jeg kan henvise dertil og så nøjes med nogle få bemærkninger.

En af forudsætningerne for pålægget om de 3 etager, nemlig udsigten til Øresund og Sveriges kyst, har længe ikke været til stede, idet den forsvandt med bebyggelsen ved Strandboulevarden og med anlægget af Frihavnen og banedæmningen, ligesom kvarteret i øvrigt ligger omgivet af høje karreer, og det kan derfor undre, at enkelte påtaleberettigede grundejere alligevel påberåber sig servitutterne og nægter at give deres samtykke til dispensation derfra til trods for, at projekterne stærkt vil forøge mulighederne for at komme syge medborgere til

hjælp og dertil vil skabe betingelser for en forstærket indsats i kampen mod kræften. Jeg har set på forholdene derude og studeret skitsetegningerne, og jeg kan ikke se, at planernes gennemførelse vil være til gene for nogen.

Jeg anbefaler lovforslaget på den socialdemokratiske gruppes vegne.

Thisted Knudsen: Jeg er enig med den højtærede indenrigsminister i, at den påtænkte udvidelse af bygningsanlæggene ved Finseninstituttet er nødvendig, og jeg forstår på lovforslaget, at skal den gennemføres, er ekspropriation af visse servitutterrettigheder nødvendig. Jeg lægger personlig vægt på, at en sådan ekspropriationsadgang i almindelighed er givet kommunerne; vi ved, at når vi har et hospitalskompleks, kan vi være nødt til at bede de private grundejere om at forstå, at en udvidelse nu engang er nødvendig og økonomisk rigtig.

Mit parti vil imidlertid gerne i et udvalg se lidt nærmere på ekspropriationsbestemmelsen. Jeg går ud fra, at den højtærede indenrigsminister er enig med mig i den betragtning, at man ikke skal gå videre med ekspropriationen end strengt nødvendigt, og at man skal tage alle mulige hensyn til de private interesser.

Jeg kan i øvrigt anbefale lovforslaget, men må altså forbeholde mig, at det bliver gjort til genstand for en udvalgsbehandling, således at vi kan blive helt klar over ekspropriationsbestemmelsens rækkevidde.

Ninn-Hansen: De bemærkninger, der allerede er fremsat om betydningen af udbygningen af radiumstationen, kan jeg give tilslutning til. Vi mener, det vil være rigtigt at gøre, hvad man kan for at kunne gennemføre udbygningen, men forslaget drejer sig om en ekspropriation, altså om krænkelse af rettigheder, andre har i dag, og det må vi selvfølgelig bedømme noget nærmere. Jeg vil gerne i forbindelse med det næste punkt på dagsordenen gøre nogle bemærkninger om folketingets pligt til at interessere sig for at opretholde sådanne rettigheder, men jeg skal ikke benægte, at der i forbindelse med dette forslag kan være en videregående begrundelse for at give tilslutning til en ekspropriation, fordi det her drejer sig om et hospitalsbyggeri.

[Ninn-Hansen.]

Vi er også interesserede i, om den højtærede minister og ministeriet har gjort, hvad der var muligt for at nå frem til en ordning, ligesom vi er interesserede at i høre, hvad man må regne med der vil opstå af erstatningskrav i forbindelse med den udslettelse af servitutterne, der vil blive tale om ved ekspropriationen, såfremt byggeriet gennemføres.

Selv om der er tale om nok så gode formål, kommer vi ikke uden om, at andre har måttet respektere de rettigheder, der knytter sig til servitutterne; i forbindelse med Rosenvængetservitutterne er der vel særlig grund til at være opmærksom på, at så sent som i 1952 faldt der en højesteretsdom, som gik ud på, at ejendomme, der var beliggende i dette kvarter, ikke måtte have lejligheder på fjerde sal. Højesteretsdommen, som jeg går ud fra den højtærede minister kender, gik ud på, at disse lejligheder ikke måtte benyttes. Det var altså også her noget særdeles anerkendelsesværdigt, man ønskede at fastholde på trods af servitutterne; alligevel gik højesteretsdommen imod, og en sådan domspraksis af så ny dato må man selvfølgelig tage med ind i bedømmelsen af det foreliggende lovforslag.

Svend Haugaard: Det er naturligvis beklageligt, hvad allerede to af de ærede ordførere var inde på, hver gang samfundet er nødt til at gå private ejendomsrettigheder nær, men samfundet må være i stadig udvikling, og det var sikkert ikke forudset af dem, der for over 100 år siden pålagde Rosenvængetkvarteret servitutbestemmelser, at København skulle ændre struktur og vokse i den grad, som det er sket. Man får en ret klar fornemmelse af det, når man i servitutbestemmelserne ser, at der tales om afløb fra latriner og kostalde. Det er i det hele taget et spørgsmål, om det er rimeligt at pålægge servitutter på ubegrænset eller meget langt åremål. I dette tilfælde synes det under de nuværende forhold urimeligt at opretholde dem.

Jeg var i formiddags ude for at se på den strandudsigt, som servitutbestemmelserne også omtaler. Den er for længst forsvundet; der er højt byggeri, og der er ikke et glimt af den tilbage. Den gene, som udbygningen af Finseninstitutet efter den foreliggende

plan vil give kvarterets beboere, er efter mit skøn under hensyntagen til det allerede skete meget begrænset. Heroverfor står kravet om udbygning af radiumstationen og et kræftforskningslaboratorium af så afgørende betydning, at vi ikke stærkt nok kan give vor støtte til at nå frem til et resultat, der kan være til gavn for hele menneskeheden.

På dette grundlag mener jeg afgjort ikke, at det foreliggende lovforslag går ejernes interesser for nær, og jeg kan på mit partis vegne anbefale lovforslaget til videre behandling.

Arne Larsen: Forslag til lov om ekspropriation til udvidelse af bygningsanlæggene på Finseninstitutets ejendom kan socialistisk folkeparti give sin helhjertede tilslutning. Vi finder det såvel ønskeligt som påkrævet, at indenrigsministeren får den ønskede bemyndigelse til ved ekspropriation at ophæve eller begrænse de servitutter, der i 1862 tinglystes på Finseninstitutets ejendom. Det er meget påkrævet med en udvidelse af radiumstationens sengepladser; ligeledes er det klart, at det er i alles interesse, at Landsforeningen til Kræftens Bekæmpelse får mulighed for at opføre et kræftforskningslaboratorium på Finseninstitutets grund.

Da de gamle servitutbestemmelser gennem den udbygning, der de sidste 100 år er sket i Rosenvængetkvarteret, helt har mistet deres formål, finder vi som sagt, det er helt naturligt, at den højtærede indenrigsminister får den ønskede ekspropriationsmulighed.

Johan Asmussen: Det er en selvfølge, at også de uafhængige ser med den største sympati på Finseninstitutet og den virksomhed, som udfoldes derude, og som har været udfoldet i generationer. Vi kan derfor også efter omstændighederne principielt give tilsagn om at ville medvirke til ekspropriation af servitutrettigheder i det omfang, hvori det måtte vise sig at være nødvendigt.

Det er dog efter min mening betænkeligt, at man er inde på en fuldstændig ophævelse af servitutterne, selv om det drejer sig om et begrænset areal. Jeg mener, at man alvorligt må overveje ved de undersøgelser, som må finde sted i udvalget, om det ikke ville

[Johan Asmussen.]

være rigtigst at foretage en vis begrænsning. Det må nemlig være folketingets pligt i videst mulig udstrækning at sørge for, at de private rettigheder ikke går mere nær, end det offentlige hensyn, almenvellet, tilsiger.

Jeg må gøre et par bemærkninger om den måde, hvorpå denne sag er grebet an. Det forekommer mig nemlig, at den højtærede minister har behandlet sagen med en vis, skal vi sige flothed både i relation til de servitutbetrottede og med hensyn til den måde, sagen forelægges folketinget på.

Det siges nok så flot i fremsættelsen — og for øvrigt identisk i bemærkningerne til lovforslaget; de er så identiske, at man undrer sig over, at det skal være nødvendigt at skrive det samme to gange — at servitutterne har mistet deres mening. Det har de aldeles ikke. Man søger at underbygge påstanden med en henvisning til enkelte bestemmelser, som man plukker ud, om ud-sigten til stranden o. s. v. Der er detaljer, som for årtier og mere siden naturligvis har mistet deres mening, men det, der ikke har mistet sin mening, er det, der er hovedhensigten med servitutterne, nemlig at skabe et fredeligt, hyggeligt og fritbeliggende opholdssted, og det er det stadig væk ude i Rosenvænget som helhed.

Det er uberettiget at påstå, at disse servitutter som helhed har mistet deres mening, og de er jo også blevet håndhævet meget grundigt såvel fra grundejernes side som ved højesterets hjælp, som det ærede medlem hr. Ninn-Hansen lige gjorde opmærksom på. Det har for øvrigt undret mig, at der ikke i forbindelse med lovforslagets fremsættelse er gjort opmærksom på, at der foreligger en byplan fra 1942, som yderligere fastslår og fæstner de gamle servitutter inden for den langt overvejende del af området, nemlig ca. $\frac{2}{3}$, medens byplanen ikke vedrører den del af det gamle Rosenvænget, som Finseninstitutet ligger på. Men Finseninstitutet ligger altså stadig under det oprindelige servitutbelagte område. Det er antagelig rimeligt, fordi det nu er nødvendigt, at foretage en vis begrænsning i servitutterne, sådan at der kan ske en rimelig og nødvendig bebyggelse.

Men herom savner jeg unægtelig noget mere oplysning i selve lovforslaget. Det

forekommer mig, at når folketinget skal behandle et lovforslag om noget så vigtigt som en ekspropriation — og det er vigtigt — så bør der stå adskilligt mere og være adskillig mere præcision i selve lovforslaget. Først og fremmest finder jeg det højst besynderligt, at det ikke i teksten angives, hvad det er for matrikelnumre, det drejer sig om. Der er kun tale om „den Finseninstitutet tilhørende ejendom i København“. Det kunne jo være, at Finseninstitutet ejede andre ejendomme end lige akkurat den dér. Jeg ved godt, at matrikelnumrene står i bemærkningerne, men det forekommer mig lidt vel overfladisk, at folketinget ikke i selve sin beslutning får lejlighed til direkte at præcisere, på hvilke ejendomme ekspropriationen finder sted, eller rettere sagt med hensyn til hvilke ejendomme der sker ekspropriation af påtalerettighederne fra anden side; det er jo det, det drejer sig om.

Der er andre ting, som tyder på en større mangel på omhu i forbindelse med selve fremsættelsen, end jeg synes folketinget kan være tjent med. Det er udmærket, at man som bilag aftrykker en deklaration, som omfatter de pågældende servitutter, men det har forbavset mig at se den betegnet som vedrørende matrikel nr. 129, idet det er et matrikelnummer, som overhovedet ikke findes nævnt blandt de ejendomme, som omtales i bemærkningerne. Men det må vel have en eller anden forklaring.

Med disse ord kan jeg altså gentage, at de uafhængige naturligvis principielt ser med den største sympati på, at Finseninstitutet og dets nødvendige udviklingsplaner får den støtte, som det behøver, og også på den måde.

Indenrigsministeren (Hans Hækkerup): Jeg kan vistnok takke samtlige ærede ordførere for tilslutning til lovforslaget. Takken bliver naturligvis mindst hjertelig, når jeg kommer til det ærede medlem hr. Johan Asmussen; jeg tror, det ærede medlems betragtninger byggede på en misforståelse, i hvert fald det, der var hovedbetragtningen. Der er ikke talt her om at give indenrigsministeren en bemyndigelse til at ophæve disse servitutbestemmelser

[Indenrigsministeren.]

en bloc. Der står udtrykkeligt i dette lovforslag — og det er dog let overskueligt, ærede medlem — „i det omfang det er nødvendigt for at gennemføre“. Det er den begrænsning, der ligger i lovforslaget.

Jeg skal skænke det ærede medlem de øvrige bemærkninger om overfladiskhed, for lidt omhu o.s.v. — det ærede medlem er ved at gøre sig til en mester i småtingene. Men jeg vil gerne sige, at det med byplanen begreb jeg ikke et ord af, for det ærede medlem sagde selv, at byplanen vedrører ikke Finseninstituttets ejendom; så hvorfor vi skulle fylde bemærkningerne op med en omtale af dette, begriber jeg ikke.

Til det ærede medlem hr. Thisted Knudsen vil jeg sige, at jeg erkender naturligvis det grundsynspunkt, det ærede medlem har over for ekspropriation, og jeg finder det ganske naturligt, at sagen behandles i et udvalg. Jeg finder det også yderst rimeligt, at dette udvalg benytter lejligheden til at besigtige forholdene på stedet; det må være forudsætningen for, at udvalgets medlemmer med god samvittighed kan indstille lovforslaget til vedtagelse. Jeg forstår, at adskillige af de ærede medlemmer allerede har gjort det.

Til det ærede medlem hr. Ninn-Hansen vil jeg sige, at der er forhandlet med grundejerne, men enkelte — kun enkelte — af grundejerne har modsat sig disse byggeforetagender. Det ærede medlem ønskede belyst spørgsmålet om erstatningskrav. Når det ærede medlem sammen med mig og de øvrige medlemmer af udvalget har set på forholdene, tror jeg, det ærede medlem — ligesom tilfældet er for mit vedkommende — vil komme til det resultat, at der intet grundlag er for erstatningskrav af nogen art.

Jeg takker i øvrigt for tilslutningen.

Johan Asmussen: Jeg vil meget nødig sætte det elskværdige forhold, som jeg mener at have til den højtærede indenrigsminister, over styr; det skulle heller

ikke være nødvendigt som følge af mine bemærkninger.

Den højtærede minister mener, at jeg gør mig skyldig i misforståelser, fordi jeg har talt om en ophævelse af servitutterne — det var nu ikke mig, der sagde „en bloc“. Men jeg er naturligvis godt klar over, at de i lovforslaget omtalte servitutter ophæves, „i det omfang det er nødvendigt for at gennemføre udvidelse ...“. Men det vil jo sige, at i det omfang, hvori det er nødvendigt at foretage dette byggeri, ophæves servitutterne en bloc, kan man godt sige. Nu ved jeg godt, at vi har fået oplyst i et vist omfang, hvad det er for en slags byggeri, der skal laves; jeg synes dog, det er meget beskedne, meget begrænsede oplysninger, der gives om byggeriets omfang og karakter, og jeg føler mig ikke helt sikker på, at man, hvis man hen ad vejen, nu eller noget senere, kommer i tanker om, at det vil være hensigtsmæssigt at udvide dette byggeri, måske endda meget betydeligt, da ikke vil føle sig berettiget til at bygge højere eller bygge videre, end det lige i øjeblikket ser ud til. Det er derfor, jeg mener, at det burde være præciseret og begrænset på en ganske anderledes konkret facon i selve ekspropriationslovforslaget, hvad det er for en slags bygning, hvor stor den må være, hvor bred o.s.v., ellers forekommer det mig, at det ikke er tilstrækkelig præcist til, at folketinget har virkelig fast grund under fødderne.

Jeg nævnte byplanen fra 1942, fordi jeg i og for sig synes, det ville have været rimeligt, om man i en redegørelse for, hvordan forholdene i Rosenvænget i det hele taget er og udvikler sig, også havde nævnt, at det offentlige har interesseret sig for stedet i form af en byplan. Jeg er godt klar over — som jeg også sagde — at den i sig selv ikke omfatter netop Finseninstituttet, men jeg synes, det havde været af interesse, om det var blevet oplyst. Der ligger ikke deri nogen uvenlighed, og jeg håber ikke, det bliver opfattet sådan.

Indenrigsministeren (Hans Hækkerup): Det sidste skal jeg lade ligge. Jeg vil kun komme med en enkelt bemærkning til det ærede medlem. Jeg forstod det ærede medlem derhen, at det, han havde ønsket, var, at vi i lovforslaget skulle præcisere, hvad det er for specielle byggearbejder, der i øjeblikket påtænkes, og som vil kunne være servitutstridige. Men det ville altså sige, at hvis vi om nogle år måtte nå dertil, at vi på dette område må foretage yderligere byggearbejder — og det tør ingen med kendskab til forholdene udelukke — så skulle vi hver gang komme med forslag til en ekspropriationslov. Det kan ikke være hensigtsmæssigt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Karl Max Rasmussen: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om udvidelse af kontorbygning for verdenssundhedsorganisationen.

(Lovforslaget (nr. 28) findes i tillæg A. sp. 377, fremsættelsen i tidenden sp. 806).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Peter Jørgensen: Det her foreliggende lovforslag tager sigte på at fremskaffe en aldeles nødvendig udvidelse af verdenssundhedsorganisationen WHO's lokaler på Scherfigsvej, idet der i de ca. 7 år, institutionen har været placeret her i København, er sket en personaleforøgelse fra godt 50 til 150 personer. Lokalebehovet er i dag så akut, at man meget alvorligt har overvejet at flytte institutionen fra København, ja, fra Danmark i det hele taget, hvilket efter min mening ville være et prestigetab for os. Jeg er derfor enig med den højtærede minister

i det initiativ, der er taget for at bevare institutionen her i landet. Der er da heller ikke nogen, der på noget tidspunkt i finansudvalget, hvor sagen for over 7 år siden var til behandling første gang, har reageret over for det hensigtsmæssige i, at organisationen bevares her, eller det hensigtsmæssige i at bevilge de fornødne midler til det her anførte formål. Finansudvalget har enstemmigt bevilget penge til erhvervelsen, først af ejendommen Scherfigsvej nr. 8 og pengene til dens ombygning, dernæst til erhvervelsen af Scherfigsvej nr. 9. For begge byggeriers vedkommende har Københavns kommune givet de nødvendige dispensationer fra de servitutter, som i sin tid blev lagt på ejendommene, og der har så vidt mig bekendt ikke været nogen reaktion fra grundejerside vedrørende erhvervelsen af Scherfigsvej 8, som skete allerede i 1955. Reaktionen over for ophævelsen af disse servitutter opstod først, da indenrigsministeren med finansudvalgets enstemmige tilslutning erhvervede Scherfigsvej 9 med eventuel udvidelse af WHO's lokaler for øje. Forud for erhvervelsen af denne ejendom havde et udvalg, nedsat af indenrigs- og boligministeriet, i samarbejde med WHO undersøgt mulighederne for en anden placering, uden at dette lykkedes, da man fra WHO's side måtte fastholde en central placering af hensyn til de mange udlændinge og andre, som havde ærinde i institutionen.

Ud fra denne begrundelse kan jeg ikke se, at ministeren har haft andre muligheder end den, der foreligger her, nemlig gennem ekspropriation at ophæve de servitutter, som påhviler de pågældende ejendomme, navnlig da det har været umuligt for ministeren, så vidt jeg kan skønne, at opfylde de betingelser, som grundejerlavet derude har stillet. Kravene gik fra grundejerlavets side ud på, at færdslen skulle ordnes på en sådan måde, at kvarteret igen kunne få sin oprindelige karakter af et roligt villakvarter. Disse krav kunne som sagt ikke opfyldes, og jeg kan derfor ikke se, at ministeren har haft nogen anden fremgangsmåde at følge end den, der er angivet i lovforslaget. På baggrund heraf finder jeg ministerens fremgangsmåde korrekt, og jeg forstår ikke rigtig det angreb, som er rettet imod ministeren ved flere lejligheder, bl. a. i Berlingske Aftenavis den 21. november